



Handling 2025 nr 75

Redovisning av uppdrag avseende samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 14 mars 2025 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 15 att samordna och värdera styrningen av sex utpekade dokument inom stadsutvecklingsområdet antecknas och förklaras fullgjort.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att ärendet skulle återremitteras enligt yrkande från SD den 1 april 2025.

Axel Josefson (M) yrkade bifall till yrkande från M, D, L och KD den 9 april 2025 och avslag på övriga yrkanden.

Ordföranden Jonas Attenius (S) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på övriga yrkanden.

Kommunstyrelsen beslutade först utan omröstning att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Kommunstyrelsen beslutade herefter utan omröstning att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Göteborg den 9 april 2025
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

Återremissyrkande angående – Redovisning av uppdrag avseende samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Ärendet återremitteras till Stadsbyggnadsnämnden som får i uppdrag att samordna och värdera styrningen av sex utpekade dokument inom stadsutvecklingsområdet i syfte att tydliggöra vilken styrning som ska finnas för grön- och trafikplanering med inriktning att främja samt underlätta framkomlighet och parkeringsmöjligheter för boende, besöksnäring och näringsliv.

Yrkandet

Göteborgs Stad måste ha en övergripande plan för hur tillgängligheten till staden inte ska minska för bilburna besökare, boende och verksamma. Staden behöver lättillgängliga parkeringsplatser och de parkeringsmöjligheter som försvinner behöver ersättas. Centrumnära och bostadsnära bilparkeringar kommer alltid behövas. Att utesluta biltrafik strider direkt mot de uppsatta målen för trafik kvalitet och framkomlighet, och innebär ett allvarligt svek mot boende och arbetsplatser i och kring Göteborg.

Sådana beslut skapar katastrofala konsekvenser för både näringsliv och medborgare, med kraftigt försämrad framkomlighet och ökade trafikproblem som följd. Framkomligheten och parkeringsmöjligheterna i staden har redan försämrats till en ohållbar nivå med skyhöga parkeringsavgifter – något som starkt kritiserats av göteborgarna, näringslivet och företagen. Trots detta verkar politiska beslut fortsatt präglas av ideologiska låsningar och kortsiktiga lösningar.

Att inte ta hänsyn till alla trafikslag är ett politiskt misslyckande som riskerar att förvärra snarare än lösa stadens trafikproblem. För att bevara Göteborgs konkurrenskraft och tillgänglighet är det avgörande att all trafikplanering utformas för alla trafikslag – även biltrafik. Göteborgs Stad kan inte fortsätta blunda för de långsiktiga behov som stadens utveckling kräver. Trafikplaneringen måste baseras på faktiska samhällsbehov, inte på ideologiska låsningar eller politiska experiment som riskerar att göra mer skada än nytta.

Det är hög tid att politiska beslut slutar styras av kortsiktiga, felriktade ideologiska mål och i stället fokuserar på att skapa en funktionell och hållbar infrastruktur som möter Göteborgs verkliga krav. Staden kan inte tillåta att politiska beslut förvärrar de problem som redan finns, utan måste ta ansvar för en långsiktig lösning som faktiskt fungerar.

Den ekonomiska påverkan av att utesluta vissa trafikslag är långtgående.

Besöksnäringen tappar dagligen tusentals besökare som undviker Göteborg och väljer att spendera sina pengar i andra städer. Företag i centrala Göteborg går i konkurs, och stadens näringsliv förlorar både kunder och intäkter. I slutänden leder detta till att stadens utbud och lockelse minskar, och göteborgarna får ett allt sämre utbud av varor, tjänster och nöjen. Många väljer att flytta från staden i jakten på en mer levande och attraktiv miljö.

Målsättningen måste vara att skapa en livfull och trivsamt stad, inte en övergiven död betong- och glasöken. Alla trafikslag måste integreras på ett sätt som säkerställer framkomlighet för alla och bevarar Göteborgs ekonomiska vitalitet och attraktionskraft.

Yrkande

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna

2025-04-09

Ärende 6

Yrkande angående Redovisning av uppdrag avseende samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att i kommande planering av staden, i frågor kopplade till tidigare grön- och trafikstrategierna, arbeta utifrån målsättningen om en god framkomlighet och tillgänglighet oavsett transportslag, i enlighet med detta yrkande
2. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 15 att samordna och värdera styrningen av sex utpekade dokument inom stadsutvecklingsområdet antecknas och förklaras fullgjort

Yrkandet

Aktuellt ärende lyfter bland annat att Trafikstrategi för en nära storstad föreslås upphävas. Cykelprogram för en nära storstad föreslås upphöra att gälla vid dess utgång 2025. Samtidigt ska Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad är inte längre anses vara ett styrande dokument. Kvarvarande relevant styrning i dessa dokument föreslås i stället arbetas in i Göteborgs Stads översiktsplan, samt i reglerande styrande dokument och till viss del i planer med fokus på aktiviteter och åtgärder.

Vi vill, av ovanstående anledning, skicka med följande inriktning på kommande planering av staden, från den borgerliga oppositionen;

Under lång tid har arbetet inom Göteborg Stad präglats av en inriktning där bilen, som transportmedel, hamnat i skamvrån. Ofta lyfts den bort helt i trafikplaneringen, samtidigt som parkeringstalen sjunkit och avgifterna ökat drastiskt senaste åren. Från M, D, L och KD ställer vi oss inte bakom denna inriktning – och tror att det är fel väg att gå. Vi vill i stället jobba med att minska utsläppen genom att skapa förutsättningar för fordonsindustrins innovations- och teknikutveckling. Exempelvis genom att främja elektrifieringen genom utbyggnad av elproduktion, elnät och laddinfrastruktur. Att förbjuda, fördyra och försvåra för göteborgare på det sätt som sker idag får orimliga konsekvenser för såväl medborgare, näringsliv och vår egen verksamhet. Oavsett vad den styrande minoriteten med S, V och MP, tillsammans med C, tror. I stadsrummet behövs alla olika typer av färdmedel, en god framkomlighet och tillgänglighet oavsett

transportslag. Alla göteborgare är förtjänta av att alla trafikslag fungerar. Det finns ett behov av olika typer av parkeringsplatser över hela staden. Korttidsparkeringar fyller ett särskilt syfte i centrum för att främja ökad handel och stärkt näringsliv. Parkeringsavgifterna ska var skäliga, och inte så höga att man tvingar bort de som behöver använda bilen. Boendeparkeringarna ska främjas och behållas – och framför allt i centrala staden.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-14

Ärendenummer SLK-2025-00281

Handläggare

Anna Noring Hantin

Telefon: 031-368 60 09

E-post: anna.noring@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag avseende samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 15 att samordna och värdera styrningen av sex utpekade dokument inom stadsutvecklingsområdet antecknas och förklaras fullgjort.

Beskrivning av ärendet och stadsledningskontorets bedömning

Kommunfullmäktige beslutade 2022-05-19 § 14 om en ny struktur för styrande dokument inom strategisk stadsplanering, som innebär en förflyttning från flera stadenövergripande planerande styrande dokument till färre program och planer på staden-nivå som i sin tur, vid behov, följs av (handlings- och verksamhets-) planer på nämnd- och styrelsenivå. Den nya strukturen för styrande dokument syftade också till att anpassa styrningen till kommunens nya organisation för stadsutveckling som trädde i kraft vid årsskiftet 2022/2023.

Kommunfullmäktige gav 2023-01-26 § 15 stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att samordna och värdera sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet med målsättningen att Göteborgs Stad inte ska ha fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. De dokument som pekades ut i uppdraget var *Strategi för utbyggnadsplanering* (Utbyggnadsplaneringen), *Trafiksstrategi för en nära storstad* (Trafikstrategin), *Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025* (Cykelprogrammet), *Parkeringspolicy för Göteborg Stad* (Parkeringspolicyn), *Göteborgs grönplan för en nära sammanhållen och robust stad 2022-2030* (Grönplanen), samt *Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018-2025* (Friluftsprogrammet).

Stadsbyggnadsnämnden har genomfört en utredning inom ramen för föreliggande uppdrag och en återrapportering har skett i enlighet med bilagan. Sammanfattningsvis beslutade stadsbyggnadsnämnden 2025-02-04 § 12 om en hanteringsordning att samla styrning på programnivå i översiktsplanen i så stor utsträckning som möjligt. Detta mot bakgrund av att översiktsplanen definieras som program enligt stadens riktlinje för styrande dokument och utgör kommunens övergripande viljeinriktning om hur den fysiska miljön bör användas. En sådan hantering bedöms bidra till färre program på staden-nivå och öka tydligheten i användandet genom minskad överlappande styrning. I

de fall det finns behov av konkretiserande styrning utöver programnivå ska översiktsplanens tematiska inriktningar vara utgångspunkt.

Stadsbyggnadsnämndens hanteringsordning innebär att de delar i Trafikstrategin, Cykelprogrammet och Grönplanen som kan anses utgöra styrning på programnivå arbetas in i översiktsplanens tematiska delar, vilket så också har skett i det förslag till ändringar i översiktsplan som i skrivande stund befinner sig i samrådsskede (SBF-2024-00784). Antagande om ändringar av översiktsplan planeras för beslut i kommunfullmäktige 2026. Övriga delar i dokumenten anses fortsatt utgöra ett viktigt stöd som kunskapsunderlag i den strategiska stadsplaneringen.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2022-05-19 § 14 anger stadsbyggnadsnämnden att grönplanen redan är ett planeringsunderlag och därmed inte att betrakta som ett styrande dokument. Ansvaret för grönplanen överfördes till stadsbyggnadsnämnden i samband med genomförandet av ny organisation för stadsutveckling. Enligt beslut i byggnadsnämnden 2022-12-13 § 664 har utbyggnadsplaneringen upphört att gälla och är därmed inte heller längre att betrakta som ett styrande dokument med motivet att relevant innehåll redan har arbetats in i gällande översiktsplan. De prioriterade platser och områden i mellanstaden som identifierades i utbyggnadsplanering har efter vissa justeringar arbetats in i översiktsplanens markanvändningskarta.

Vad avser parkeringspolicyn konstaterar stadsbyggnadsnämnden att parkering är exempel på område som behöver konkretiseras utifrån översiktsplanens inriktningar. Parkeringspolicyn är en konkretisering av tidigare översiktsplan från 2009 och togs fram innan riktlinjen för styrande dokument implementerades och därav behöver delar av innehållet uppdateras. I kommunfullmäktiges budget från 2023 gavs ett uppdrag till stadsbyggnadsnämnden om att revidera innehållet, ett arbete som nu pågår inom förvaltningen.

Stadsbyggnadsnämnden konstaterar vidare att friluftsprogrammet kan upphöra att gälla vid sin utgång 2025. De delar som rör mark- och vattenanvändning bedöms i stor utsträckning redan vara integrerat i översiktsplanens strategier. Frågor som rör friluftsliv kopplat till folkhälsan har omhändertagits i Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024-2030.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2025-02-04 § 12 att godkänna förvaltningens förslag till hantering av styrningen i de i uppdraget utpekade styrande dokumenten, kortfattat sammanfattat enligt ovanstående. Nämnden beslutade i enlighet med yrkande från S, MP och V att Trafikstrategi för en nära storstad ska upphöra att gälla som ett styrande dokument först när revideringen av översiktsplanen antas av kommunfullmäktige. Stadsbyggnadsförvaltningen ska enligt yrkandet också återkomma till nämnden med en redogörelse av arbetet med att inarbeta dokumenten i översiktsplanen i slutet av 2025. Stadsbyggnadsnämnden gav också stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att i nära samarbete med exploateringsförvaltningen och stadsmiljöförvaltningen ta fram ett reglerande styrande dokument för konkretiserad styrning för det offentliga rummet. Avslutningsvis beslutade stadsbyggnadsnämnden att föreslå kommunfullmäktige att förklara uppdraget att ta fram förslag till samordning och värdera styrningen i sex utpekade styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet för fullgjort.

Stadsledningskontoret bedömer att stadsbyggnadsnämndens beslut om hantering av de sex styrande dokumenten stämmer väl överens med kommunfullmäktiges beslut 2022-05-19 § 14 om den nya strukturen för styrande dokument inom strategisk stadsplanering samt Göteborg Stads riktlinje för styrande dokument med målsättning att Göteborgs Stad inte ska ha fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. Stadsledningskontoret bedömer att kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 15 till stadsbyggnadsnämnden att ta fram förslag till samordning och värdering i sex utpekade styrande dokument kan förklaras fullgjort.

Stadsbyggnadsnämndens reglemente ger nämnden ansvar för att ta fram de förslag till styrande dokument som krävs för att åstadkomma en samordnad styrning. Enligt reglementet ansvarar nämnden även för att ta fram förslag till en samordnad styrning för den strategiska stadsplaneringen för beslut i kommunfullmäktige. En pågående relaterad process inom styrning är ärendet *Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS)* SBF- 2023-01379 som i skrivande stund bereds i stadsbyggnadsnämnden med föreslagen fortsatt behandling i kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret ser avslutningsvis att det kan finnas fler styrande dokument inom den strategiska stadsplaneringen som kan behöva värderas i relation till översiktsplanen och strukturen för styrande dokument, såsom exempelvis *Älvstaden – vision och strategier* som antogs av kommunfullmäktige 2012.

Bilaga

Stadsbyggnadsnämndens handlingar 2025-02-04 § 12

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör



Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2025-02-04

§ 12 Ärendenummer SBF-2023-00590

Samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Att i trafikstrategi för en nära storstad upphör att gälla som ett styrande dokument i och med att revideringen av översiktsplanen antas av kommunfullmäktige.
2. Att förvaltningen återkommer till nämnden med en redogörelse av arbetet med att inarbeta dokumenten i översiktsplanen i slutet av 2025.
3. Hanteringen av styrningen i de i uppdraget utpekade styrande dokumenten godkänns i enlighet med stadsbyggnadsförvaltningens bedömning i detta tjänsteutlåtande.
4. Stadsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att, i nära samarbete med exploateringsförvaltningen och stadsmiljöförvaltningen, ta fram ett reglerande styrande dokument för konkretiserad styrning för det offentliga rummet enligt inriktningen i detta tjänsteutlåtande.
5. Föreslå kommunfullmäktige att förklara uppdraget att ta fram förslag till samordning och värdera styrningen i sex utpekade styrande dokument (2023-01-26 § 15, punkt 1) inom stadsutvecklingsområdet för fullgjort.

Skäl till beslut

Nämnden beslutar i enlighet med de skäl som anges i yrkande S, V, MP och i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Tidigare behandling

Bordlagt på förslag av Petra Elf (MP) 2024-08-27, Johannes Hulter (S) 2024-06-18 och 2024-09-24, Hampus Magnusson (M) 2024-10-22, Adam Wojciechowski (MP) 2024-11-19 och Eva Flyborg (L) 2024-12-17.

Handlingar

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-05-21.
2. Yrkande SD, inskickat till SBN 2024-08-27, protokollets bilaga 8.
3. Yrkande M, D, L, KD inskickat till SBN 2024-11-19 reviderat 2025-02-04, protokollets bilaga 9.
4. Yrkande S, V, MP inskickat till SBN 2024-12-17, protokollets bilaga 10.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2025-02-04

Yrkanden

Hampus Magnusson (M) yrkar bifall till yrkande M, D, L, KD.

Johannes Hulter (S) yrkar bifall till yrkande S, V, MP.

Johan Zandin (V) yrkar avslag till yrkande M, D, L, KD.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på bifall till yrkande S, V, MP mot bifall till yrkande M, D, L, KD och finner att nämnden beslutar att bifalla yrkande S, V, MP. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för att bifalla yrkande S, V, MP och nej för att bifalla yrkande M, D, L, KD”.

Vid upprop röstar Johan Zandin (V), Elisabeth Borg (S), Adam Wojciechowski (MP), Beatrice Klein (V) och Johannes Hulter (S) ja, medan Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Eva Flyborg (L), Åsa Hartzell (M) och Mats Ahdrian (KD) röstar nej. Emmyly Bönfors (C) avstår från att rösta.

Då röstetalet blir lika, fem ja-röster mot fem nej-röster, har ordföranden den avgörande utslagsrösten. Ordföranden beslutar att bifalla yrkande S, V, MP.

Reservationer

Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Eva Flyborg (L), Åsa Hartzell (M) och Mats Ahdrian (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Yrkande

Sverigedemokraterna



Datum 2024-08-20

Ärende nr SBF-2023-00590

Yrkande angående – Samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Stadsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att ta fram förslag på och tydliggöra vilken styrning som ska finnas för grön- och trafikplanering med inriktning att främja samt underlätta framkomlighet och parkeringsmöjligheter för boende, besöksnäring och näringsliv.

Yrkandet

Vi instämmer med förvaltningen att parkering är exempel på ett temaområde där det finns behov av konkretisering av översiktsplanens inriktningar. I uppdraget är det av stor vikt att förvaltningen inhämtar synpunkter och information om behov från näringsliv, besöksnäring, invånare i staden samt övriga relevanta forum så som Trafikverket.

Vi Sverigedemokrater är ytterst oroliga över att P-talen sänks i hela staden. Under flera år har allt fler områden drabbats av en omfattande minskning av p-möjligheter. Bristen har orsakat stora problem för boende, företag och besöksnäringen. Handeln liksom tillgängligheten till stadskärnan påverkas negativt. Framkomligheten för bilar har drastiskt försämrats och övriga transportslag tvingas ta långa omvägar. En levande stad måste kunna ta emot alla resenärer, oavsett färdmedel.

Eftersom det redan idag råder en stor omfattande brist på parkeringsmöjligheter i staden, påverkas göteborgarnas tillgänglighet till bostäderna mycket negativt. De få p-platser som återstår räcker inte till och miljöpåverkan ökar på grund av onödig söktrafik.

Göteborgs Stad måste ha en övergripande plan för hur tillgängligheten till staden inte ska minska för bilburna besökare, boende och verksamma. Staden behöver lättillgängliga parkeringsplatser och de parkeringsmöjligheter som försvinner behöver ersättas. Centrumnära och bostadsnära bilparkeringar kommer alltid behövas.

Yrkande
Ärende 15
2024-11-19

M, D, L, KD

Yrkande angående - Samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

- Stadsbyggnadskontoret får i uppdrag att i kommande planering av staden arbeta utifrån yrkandets intentioner gällande grön- och trafikplanering.

Yrkandet

Stadsbyggnadskontoret lyfter i aktuellt ärende att bland annat *Trafikstrategi för en nära storstad* föreslås upphävas. *Cykelprogram för en nära storstad* föreslås upphöra att gälla vid dess utgång 2025. Samtidigt är *Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad* är inte längre ett styrande dokument. Kvarvarande relevant styrning i dessa dokument föreslås i stället arbetas in i Göteborgs Stads översiktsplan, samt i reglerande styrande dokument och till viss del i planer med fokus på aktiviteter och åtgärder. Förvaltningen föreslår samtidigt en förstudie gällande ny reglerande styrning för det offentliga rummet där olika intressen vägs mot varandra. Vi vill därför skicka med följande inriktning från den borgerliga oppositionen;

Under lång tid har arbetet inom Göteborg Stad präglats av en inriktning där bilen, som transportmedel, hamnat i skamvrån. Ofta lyfts den bort helt i trafikplaneringen, samtidigt som parkeringstalen sjunkit och avgifterna ökat drastiskt senaste åren. Från M, D, L och KD ställer vi oss inte bakom denna inriktning – och tror att det är fel väg att gå. Vi vill i stället jobba med att minska utsläppen genom innovations- och teknikutveckling. Vi förespråkar samarbete med fordonsindustrin för att främja elektrifieringen. Att försvåra, fördyra och förbjuda för göteborgare som behöver använda bilen hjälper ingen, varken medborgarna, näringslivet eller den kommunala servicen. Oavsett vad den styrande minoriteten med S, V och MP, tillsammans med C, tror.

I stadsrummet behövs alla olika typer av färdmedel, en god framkomlighet och tillgänglighet oavsett transportslag. Alla göteborgare är betjänta av att alla trafikslag fungerar. Det finns ett behov av olika typer av parkeringsplatser över hela staden. Korttidsparkeringar fyller ett särskilt syfte i centrum för att främja ökad handel och stärkt näringsliv. Parkeringsavgifterna ska var skäliga, och inte så höga att man tvingar bort de som behöver använda bilen. Boendeparkeringarna ska främjas och behållas – och framförallt i centrala staden.

Yrkande

S V MP

2024-12-17

Yrkande angående samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

1. Att i trafikstrategi för en nära storstad upphör att gälla som ett styrande dokument i och med att revideringen av översiktsplanen antas av kommunfullmäktige.
2. Att förvaltningen återkommer till nämnden med en redogörelse av arbetet med att inarbeta dokumenten i översiktsplanen i slutet av 2025.
3. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkande

Vi ser i huvudsak positivt på förslaget men vill förtydliga att det är först när revideringen av översiktsplanen antas av kommunfullmäktige som trafikstrategi för en nära storstad upphör att gälla samt ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en redogörelse av arbetet med att inarbeta dokumenten i översiktsplanen i slutet av 2025.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-21

SBN 2024-06-18

Diarienummer SBF-2023-00590

Handläggare: Alexander Dalbert Börefelt

Telefon: 031-368 28 99

E-post:

alexander.dalbert.borefelt@stadsbyggnad.goteborg.se

Samordning och värdering av sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Hanteringen av styrningen i de i uppdraget utpekade styrande dokumenten godkänns i enlighet med stadsbyggnadsförvaltningens bedömning i detta tjänsteutlåtande.
2. Trafikstrategi för en nära storstad upphör att gälla som ett styrande dokument.
3. Stadsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att, i nära samarbete med exploateringsförvaltningen och stadsmiljöförvaltningen, ta fram ett reglerande styrande dokument för konkretiserad styrning för det offentliga rummet enligt inriktningen i detta tjänsteutlåtande.
4. Föreslå kommunfullmäktige att förklara uppdraget att ta fram förslag till samordning och värdera styrningen i sex utpekade styrande dokument (2023-01-26 § 15, punkt 1) inom stadsutvecklingsområdet för fullgjort.

Sammanfattning

I januari 2023 gav kommunfullmäktige stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram förslag till samordning och värdering av styrningen i sex utpekade styrande dokument. Förvaltningens förslag till hantering ligger i linje med tidigare beslut i kommunfullmäktige om struktur för styrande dokument inom strategisk stadsplanering och Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument.

Strategi för utbyggnadsplanering har upphävts av dåvarande byggnadsnämnden och föreslås ersättas med Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS).

Trafikstrategi för en nära storstad föreslås upphävas. Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025 föreslås upphöra att gälla vid dess utgång 2025. Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030 är inte längre ett styrande dokument efter beslut i kommunfullmäktige i maj 2022. Kvarvarande relevant styrning i dessa dokument föreslås arbetas in i Göteborgs Stads översiktsplan samt i reglerande styrande dokument och till viss del i planer med fokus på aktiviteter och åtgärder. Förvaltningen föreslår att initiera förstudie om ny reglerande styrning för det offentliga rummet där olika intressen vägs mot varandra.

Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018–2025 föreslås upphöra att gälla vid utgången av 2025 och att dess mål och strategier vid behov kan inkluderas i andra befintliga styrdokument. Det pågående arbetet med revideringen av Parkeringspolicy för Göteborgs Stad föreslås fortsätta då det är lämpligt att detta görs i form av reglerande styrande dokument.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den ekonomiska dimensionen är en del av den strategiska stadsplaneringen då det är viktigt med relevant styrning av frågor som rör investeringar och strategiska prioriteringar mellan insatser och åtgärder. Vidare förväntas en tydligare styrning leda till större effektivitet i förvaltningarnas efterföljande arbete och på så sätt värna kommunens resurser i efterföljande skeden i stadsutvecklingen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den ekologiska dimensionen är en del av den strategiska stadsplaneringen då det är viktigt med relevant styrning av frågor som rör såväl mobilitet som grönstruktur. Det är av vikt att den styrning som finns stämmer överens med kommunens övergripande mål och strategier, i detta fall till exempel i miljö- och klimatprogrammet och översiktsplanen.

Bedömning ur social dimension

Den sociala dimensionen är en del av den strategiska stadsplaneringen då det är viktigt med relevant styrning av frågor som rör såväl mobilitet som grönstruktur. Det är av vikt att den styrning som finns stämmer överens med kommunens övergripande mål och strategier, i detta fall till exempel i program för jämlik stad och framgent program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa.

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har av kommunfullmäktige 2023-01-26 § 15 fått i uppdrag att samordna och värdera styrningen i sex styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet. Stadsbyggnadsnämnden ska ta ställning till förvaltningens förslag till inriktning för fortsatt hantering av dessa dokument samt att uppdraget avslutas.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument (antagen av kommunfullmäktige 2017-01-26), nedan kallad riktlinjen för styrande dokument, är ett av de dokument som anger och beskriver Göteborgs Stads styrsystem. Syftet med riktlinjen är att öka tydligheten i användandet och utformandet av styrande dokument. Den ska även säkerställa att Göteborgs Stad inte har fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten i enlighet med den politiska viljan. Utöver kommunens styrande dokument kan verksamheterna även ha att förhålla sig till andra aktörers styrdokument, överenskommelser och olika samverkansdokument. Riktlinjen delar in styrande dokument i kategorierna planerande respektive reglerande styrande dokument. De planerande styrande dokumenten syftar till att peka ut en färdriktning för vad organisationen ska göra och insatser som ska ske i framtiden. De reglerande styrande dokumenten kan också beskriva vad som ska göras och vem som ska göra det, med skillnaden att det handlar om hur redan befintlig verksamhet ska utföras varje gång den utförs. Behovet av ett nytt planerande eller reglerande styrande dokument ska alltid analyseras för att bedöma om ett nytt styrande dokument behövs, om det i stället finns andra sätt att styra på eller om det redan finns tillräcklig styrning inom området.

Kommunfullmäktige beslutade i maj 2022 om en ny struktur för styrande dokument inom strategisk stadsplanering. Stadsledningskontorets utredning (dnr 1691/20) som bifogades beslutsunderlaget innehåller en översiktlig nulägesredovisning av vilka lagar, författningar samt regionala och kommunala styrande dokument som har direkt eller indirekt påverkan på den strategiska stadsplaneringen. I utredningen konstaterades även att den nya strukturen för styrande dokument innebär behov av omtag bland ett antal utpekade styrdokument, bland annat för att anpassa styrningen till kommunens nya organisation för stadsutveckling. Den beslutade strukturen för styrande dokument inom strategisk stadsplanering innebär en förflyttning från många stadenövergripande planerande styrande dokument till färre program och planer på staden-nivå. Dessa kan i sin tur vid behov följas av handlings- och/eller verksamhetsplaner på nämnd- och styrelsenivå som ska utgå ifrån den stadsövergripande styrningen.

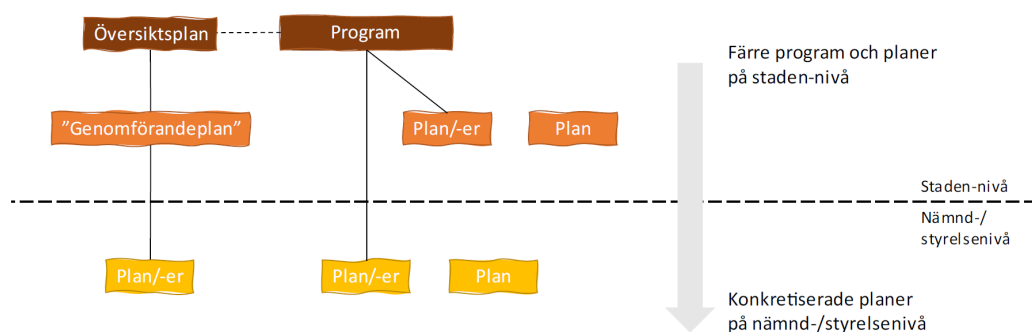


Illustration över beslutad styrdokumentsstruktur (dnr 1691/20).

Kommunfullmäktige beslutade i samma ärende att budgetuppdragen till park- och naturnämnden att uppdatera grönstrategin samt trafiknämnden att påbörja arbetet med att uppdatera Trafikstrategi för en nära storstad skulle hanteras genom att ta fram underlag inför NOS 2023, och inte genom beslut om uppdaterade styrande dokument. Syftet med beslutet var att undvika att cementera gamla strukturer för styrande dokument från den tidigare organisationen.

I juni 2022 beslutade kommunfullmäktige att anta reglementen för de fyra nya nämnderna i ny organisation för stadsutveckling (NOS) med start 2 januari 2023. I stadsbyggnadsnämndens reglemente anges att nämnden ansvarar för att ta fram förslag till en samordnad styrning för den strategiska stadsplaneringen, för beslut i kommunfullmäktige. Nämnden ska till kommunfullmäktige ta fram förslag till styrande dokument för den strategiska stadsplaneringen som krävs för att åstadkomma en samordnad styrning.

Uppdraget

Sedan kommunfullmäktiges beslut om ny struktur för styrande dokument och införandet av Göteborgs Stads nya organisation för stadsutveckling, har en del förändringar skett samt nya beslut och initiativ tagits. En ny förutsättning är att Göteborgs Stads översiktsplan (KF §26 1538/21), nedan kallad översiktsplanen, antogs av kommunfullmäktige i maj 2022. Beslut har också tagits om att Grönstrategi för en tät och grön stad har upphört att gälla i samband med att park- och naturnämnden 2022-06-20 § 121 beslutade att godkänna Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030. I samband med detta översändes Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030 till kommunstyrelsen för omhändertagande inom kommunens nya organisation för stadsutveckling. Vidare har trafikkontoret tagit fram utredningar för att genomlysas Trafikstrategi för en nära storstad utifrån olika perspektiv och en uppföljning av Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018–2025 har genomförts.

Mot bakgrund av dessa ändrade förutsättningar gav kommunfullmäktige stadsbyggnadsnämnden (2023-01-26 § 15) i uppdrag att samordna och värdera styrningen i sex styrande dokument. De dokument som omfattas av uppdraget är:

- Strategi för utbyggnadsplanering
- Trafikstrategi för en nära storstad
- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Parkeringspolicy för Göteborgs Stad
- Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030
- Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018–2025

Översynen av dokumenten behöver göras samlat då det finns förutsättningar för att slå samman dokument, inte minst på grund av överlappning i styrning. Flera av dokumenten har en blandning av planerande och reglerande styrning och/eller är beslutade på nämndnivå men har påverkan på styrningen i andra nämnders verksamhet. Delar av dokumenten ingår i uppdaterad form i översiktsplanen.

Stadsbyggnadsförvaltningens beredning av uppdraget

Utgångspunkten för genomförande av uppdraget har dels varit de ovan angivna tidigare fattade besluten, dels riktlinjen för styrande dokument samt lagstadgade styrande dokument.

Utifrån stadsledningskontorets bedömning om vilka styrande dokument som är i behov av hantering på olika sätt har stadsbyggnadsförvaltningen i uppdraget behövt se på styrningen inom strategisk stadsplanering genom att vidareutveckla illustrationen av den av kommunfullmäktige beslutade strukturen för styrande dokument inom strategisk stadsplanering. Stadsbyggnadsförvaltningen har tolkat den övergripande styrningen inom strategisk stadsplanering till en generell hållning för utvecklad struktur. Detta genom värdering av vilka visioner, kommunala program och mellankommunala program som bedöms ha direkt påverkan på den strategiska stadsplaneringen samt vilka kategorier av konkretiserande styrning som bör tas fram inom strategisk stadsplanering.



Illustration över stadsbyggnadsförvaltningens tolkning av den övergripande styrningen inom strategisk stadsplanering som en generell hållning till utvecklad struktur.

Lagar och visioner

Inom området strategisk stadsplanering finns lagar och författningar som reglerar kommunens verksamhet. Exempel på speciallagstiftning inom området är plan- och bygglagen och miljöbalken. Dessa lagar ställer också krav på kommunen att ta fram vissa styrande dokument, till exempel översiktsplan och riktlinjer för bostadsförsörjning.

Kommunfullmäktiges budget är Göteborgs Stads överordnade styrande dokument. I budgeten beskrivs kommunens övergripande viljeriktning inom bland annat strategisk stadsplanering vilken därmed bedöms utgöra en vision inom området. Utöver budgeten finns i nuläget visionsdokumentet Vision och strategi för Centrala Älvstaden som rör den strategiska stadsplaneringen.

Programnivå

Översiktsplanen är kommunens övergripande viljeinriktning om hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras. Den är därmed ett viktigt politiskt styrdokument och definieras som program enligt riktlinjen för styrande dokument. Förutom att

översiktsplanen innehåller styrning av mark- och vattenanvändning, innehåller den också strategier och mål inom en rad tematiska områden. Dessa tematiska områden är gestaltad livsmiljö, parker, natur och vatten, mobilitet och infrastruktur, bostäder, samhällsservice och teknisk försörjning samt hälsa och säkerhet. Enligt den riktlinjen för styrande dokument ska Göteborgs Stad inte ha fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. Styrning på programnivå samlas därför inom översiktsplanens tematiska kapitel.

Program för bostadsförsörjning i Göteborg 2021-2026 är ett mål- och strategidokument samt ett brett kunskapsunderlag som anger den övergripande inriktningen för kommunens arbete med bostadsförsörjningen i Göteborg. Syftet med programmet är att i enlighet med lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar upprätta riktlinjer för bostadsförsörjningen som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod.

Utöver dessa två lagstadgade styrande dokument på programnivå finns program som tagits fram av kommunen på eget initiativ och som bedöms ha direkt styrande påverkan på den strategiska stadsplaneringen. De bedöms som särskilt viktiga för att formulera mål och strategier för en hållbar stadsutveckling. Dessa program är:

- Göteborgs Stads kulturprogram
- Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030
- Göteborgs Stads folkhälsoprogram
- Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2023–2035
- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026

Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026 och Göteborgs Stads folkhälsoprogram föreslås ersättas av Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030, som i skrivande stund är remisshanteringsskedet.

Det finns dessutom fler stadsövergripande program inom närliggande ämnesområden med påverkan på strategisk stadsplanering och som därmed indirekt verkar styrande på området. Dessa är exempelvis Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026 och Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Kommunfullmäktige beslutade i december 2023 om Göteborgs Stads idrottsprogram 2023–2030 som också det har betydande påverkan på strategisk stadsplanering.

På programnivå finns även styrande dokument som är antagna av Göteborgs Stad tillsammans med andra kommuner och regionala aktörer. Inom strategisk stadsutveckling är det *Göteborgsregionen minskar avfallet* – Avfallsplan till 2030 och Målbild koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille. Styrningen i dessa program behöver beaktas och samordnas med det kommunala planeringsarbetet.

Konkretiserande styrning

Behov av konkretiserande styrning utöver styrning på programnivå kan ordnas inom utbyggnadsstrategiska, tematiska/tvärsektoriella och geografiska frågor, i enighet med översiktsplanens kapitel.

Inom det utbyggnadsstrategiska området bedöms olika typer av handlings- och åtgärdsplaner som centrala. Inom stadsbyggnadsförvaltningen pågår arbete med Övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS). ÖISS bedöms kunna

ersätta den tidigare strategin för utbyggnadsplanering och syftar samtidigt till att ta ett bredare grepp genom att även inkludera utbyggnadsstrategiska ställningstagande med avseende på trafik, grönplanering, lokalförsörjning och åtgärder för klimatanpassning. Ambitionen med detta är att i större utsträckning uppnå en samordnad stadsutveckling. Omorganisationen till skedesindelade förvaltningar inom stadsutveckling har föranlett behov av samordning mellan förvaltningar kring investeringsplaneringen vilket är ett pågående utvecklingsarbete.

Vid behov av konkretiserad styrning inom olika tematiska områden kan antingen planerande styrande dokument i form av tidsatta planer eller reglerande styrande dokument i form av till exempel policys eller riktlinjer tas fram. Samordning och värdering av vilka styrande dokument som ska tas fram behöver vara i linje med riktlinjen för styrande dokument och färre planer på stadennivå jämfört med tidigare. Förvaltningen kan konstatera att styrning genom reglerande styrande dokument behöver utvecklas för att säkerställa att verksamheten arbetar i linje med den utpekade förflyttningen som planerande styrande dokument fastställer. Värdering av vilka planer och/eller reglerande styrande dokument som ska tas fram inom strategisk stadsplanering behöver ske löpande. Målsättningen bör vara att de ska konkretisera styrningen i översiktsplanen eller något av de andra stadenövergripande programmen inom strategisk stadsplanering.

De geografiska aspekterna av styrning sker på den övergripande nivån genom översiktsplanens styrning. Detaljplaneprogram och detaljplaner är per definition inte styrande dokument utifrån riktlinjen för styrande dokument men de är två av Göteborgs Stads verktyg att konkretisera övergripande styrning inom stadsutvecklingsområdet.

Kunskapsunderlag

Utöver de styrande dokumenten kan kunskapsunderlag i olika former vara en källa till vägledning inom den strategiska stadsplaneringen. Olika typer av kunskapsunderlag kan exempelvis beskriva och fördjupa förståelsen för hur mål och strategier i de styrande dokumenten kan tillämpas. Kunskapsunderlag kan även syfta till att synliggöra geografiska anspråk som ännu inte är avvägda mot andra intressen, inom något särskilt tema, såsom fördjupade grönplaner eller strukturplaner inom trafik. Kunskapsunderlagen kan därmed vara stöttande och vägledande i förvaltningarnas arbete med målstyrning, måluppföljning och att planera verksamhet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen ser behovet av en mer sammanhållen samling av styrande dokument inom strategisk stadsplanering eftersom de under årens lopp har fått en spretig karaktär. Arbetet med de i uppdraget sex utpekade styrande dokumenten har sammanfallit med annat arbete inom förvaltningen såsom framtagandet av Göteborgs Stads första planeringsstrategi, utvecklandet av en process för kontinuerlig översiktsplanering samt förvaltningens arbete med att forma strategisk och taktisk styrning, där styrande dokument utgör ett element.

Den övergripande ambitionen är att fortsättningsvis samla styrning på programnivå i översiktsplanens tematiska kapitel. Fördelen med detta är att det möjliggör avvägning mellan olika intressen och därmed minska risken för målkonflikter i senare planeringsskeden. Om eller när målkonflikter uppstår kan översiktsplanen fungera som vägledande för hur de ska hanteras. I översiktsplanens planeringsstrategi som godkändes i stadsbyggnadsnämnden 2024-03-26 (§ 191) finns förslag att arbeta in delar av styrningen i några av de i uppdraget utpekade dokumenten i kommande ändring av översiktsplanen. Samtidigt föreslås att annan styrning flyttas från översiktsplanen till reglerande styrande dokument.

Vid behov av konkretiserad styrning utöver programnivån är ambitionen framöver att översiktsplanens tematiska inriktningar ska vara utgångspunkt. Det kan exempelvis vara planer för temaområden med fokus på åtgärder och aktiviteter eller mer detaljerade inriktningar samt reglerande styrning som hanterar bedrivande av verksamheten i enlighet med utpekade viljeinriktningar i planerande styrande dokument.

Förvaltningen gör bedömningen att det är av vikt att styrningen i Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030 och Trafikstrategi för en nära storstad hanteras på liknande sätt. Förvaltningen tar i detta arbete även intryck av att byggnadsnämnden i december 2022 förklarade Strategi för utbyggnadsplanering som inarbetad i översiktsplanen och att dokumentet upphörde att gälla som planeringsunderlag.

Hantering av uppdragets utpekade styrande dokument

Nedan redovisas förvaltningens förslag till hantering av styrningen i respektive styrande dokument.

Strategi för utbyggnadsplanering

Enligt beslut i den tidigare byggnadsnämnden 2022-12-13 (§ 664) har Strategi för utbyggnadsplanering upphört att gälla som planeringsunderlag och är därmed inte längre att betrakta som ett styrande dokument. Motivet till att bedöma Strategi för utbyggnadsplanering som inaktuell var att relevant innehåll redan arbetats in i den nya översiktsplanen som antogs av kommunfullmäktige i maj 2022. I samband med framtagandet av nuvarande översiktsplan gjordes bland annat en uppdatering av utbyggnadspotential i Göteborg. De prioriterade platser och områden i mellanstaden som identifierades i Strategi för utbyggnadsplanering har efter vissa justeringar arbetats in i översiktsplanens markanvändningskarta. Översiktsplanens utvecklingsinriktning att planera för en nära, sammanhållen och robust stad bygger dessutom i stor utsträckning vidare på inriktningarna i Strategi för utbyggnadsplanering. Med stöd av denna tidigare bedömning är därför förvaltningens slutsats att styrningen i Strategi för

utbyggnadsplanering redan har omhändertagits. Med utgångspunkt i den nya översiktsplanens utbyggnadsstrategi ser förvaltningen dock behov av att fortsatt arbeta med en mer nedbruten och konkretiserande utbyggnadsplanering. Detta bedöms kunna hanteras inom ramen för det påbörjade arbetet med att ta fram en ÖISS. Till skillnad från Strategi för utbyggnadsplanering som framför allt fokuserade på bostäder och var avgränsad till att omfatta mellanstaden, föreslås ÖISS dels omfatta hela staden, dels inkludera flera perspektiv på stadsutveckling. Det innebär att ÖISS förutom utbyggnad och planering av bostäder kan komma att omfatta arbetsplatser och lokaler för kommunal service, åtgärder kopplat till mobilitet och infrastruktur, grönstruktur, klimatanpassning och teknisk försörjning samt delar av det som tidigare fanns i Trafikstrategi för en nära storstad och grönstrategin avseende på prioritering och genomförande.

Trafikstrategi för en nära storstad

Trafikstrategi för en nära storstad, vidare kallad trafikstrategin, godkändes av dåvarande trafikinämnden i februari 2014. Trafikstrategin utgår från dåvarande politiskt antagna styrdokument på nationell, regional och lokal nivå. Den tar bland annat avstamp i Göteborgs Stads översiktsplan från 2009 och dåvarande lokala miljömål. Trafikstrategins huvudmål och strategier har i stor utsträckning legat till grund för inriktningarna i översiktsplanens tematiska kapitel mobilitet och infrastruktur, till viss del i uppdaterad form genom nya formuleringar. Viss styrning i trafikstrategin har inte arbetats in i översiktsplanen då den bedömts inte lämpliga ur ett sammanvägt perspektiv.

Miljö- och klimatprogrammet är likt trafikstrategin styrande för minskad klimatpåverkan från transporter. Miljö- och klimatprogrammet innehåller dock skarpare målsättningar för klimatutsläpp genom att det utgår från en global uppvärmning under 1,5 grader medan trafikstrategins effektmål för resor utgår från en global uppvärmning under 2 grader. Trafikstrategin innehåller styrning som är inaktuell eftersom det inte är i linje med övergripande styrning. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att trafikstrategin kan upphävas och att kvarvarande relevant styrning på programnivå kan omhändertas i ändringsuppdraget av översiktsplanen inom ramen för planeringsstrategin, se beskrivning under rubriken Behov av fortsatt arbete.

Inom uppdraget har det identifierats ett behov av konkretiserande styrning inom ämnesområdet mobilitet och infrastruktur. Förvaltningens bedömning är att initiera en förstudie om behov av reglerande styrning för det offentliga rummet, se beskrivning under rubriken Behov av fortsatt arbete.

Uppföljningen av trafik- och resandeutveckling (TRU) som genomförs årligen föreslås även fortsatt tas fram och utgå från trafikstrategins effektmål till dess att annan måluppföljning är på plats. Inom TRU beskrivs hur det hållbara resandet kan öka samt exempelvis hur förvaltningarna kan arbeta med mobility management i byggskedet.

Den 24 april 2024 beslutade Europaparlamentet om en ny förordning för Trans-European Transport Network (TEN-T), vilken kommer träda i kraft i Sverige under sommaren. Utifrån förordningen är Göteborg en så kallad Urban Node (urban knutpunkt), och alla urbana knutpunkter ska senast 2027 ha tagit fram en plan för hållbar mobilitet (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP). Denna ska omfatta det trafikalt funktionella sammanhängande stadsområdet och hantera både personresor och godstransporter, och troligen kommer ett samarbete krävas med grannkommuner och andra parter på nationell

och regional nivå för att få fram en handling som motsvarar EU:s krav. Det är ännu inte klarlagt på vilket sätt en sådan handling bör beslutas inom kommunen och/eller på regional nivå, eller om det behöver vara ett eget styrande dokument, men kraven i EU-förordningen kan komma att påverka behovet av ett styrande dokument om hållbar mobilitet.

Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025

Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, vidare kallad cykelprogrammet, godkändes av dåvarande trafiknämnden i mars 2015. Cykelprogrammet är en fördjupning och konkretisering av trafikstrategin och syftar till lyfta fram cykelns roll i stadens trafiksystem för att möta cyklisternas behov. Programmet innehåller både planerande och reglerande styrning samt har karaktär av kunskaps- och planeringsunderlag. Inom den tematiska inriktningen för mobilitet och infrastruktur i översiktsplanen finns övergripande skrivningar om cyklist och hänvisning till cykelprogrammet.

Stadsledningskontoret har tidigare bedömt att cykelprogrammet kan ersättas med plan på nämndnivå och att dess mål och strategier vid behov kan inkluderas i andra styrdokument. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är att cykelprogrammet ska upphöra att gälla vid programmets utgång 2025. Kvarvarande relevant styrning på programnivå kan omhändertas i ändringsuppdraget av översiktsplanen inom ramen för planeringsstrategin, se beskrivning under rubriken Behov av fortsatt arbete.

Inom uppdraget har det identifierats ett behov av konkretiserande styrning inom ämnesområdet mobilitet och infrastruktur i allmänhet och specifikt cykelplanering. Förvaltningens bedömning är att initiera en förstudie om behov av reglerande styrning för det offentliga rummet, se beskrivning under rubriken Behov av fortsatt arbete.

Parkeringspolicy för Göteborgs Stad

Parkeringspolicy för Göteborgs Stad, vidare kallad parkeringspolicyn, antogs av kommunfullmäktige 2009. Dokumentet är framtaget innan riktlinjen för styrande dokument implementerades varför parkeringspolicyn frångår riktlinjen gällande format och delvis innehåll. Gällande parkeringspolicy är en konkretisering av översiktsplanen från 2009 varför delar av innehållet är utdaterat och behöver uppdateras utifrån dagens synsätt på parkering och mobilitet. Stadsbyggnadsförvaltningen har därför fått i uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2023 att revidera parkeringspolicyn. Inriktningen för uppdraget är att minska på parkeringarnas fotavtryck samtidigt som tillgängligheten är god, exempelvis genom att flytta markparkeringar till parkeringshus och strategiska parkeringsnoder.

Förvaltningen anser att parkering är exempel på ett temaområde där det finns behov av konkretisering av översiktsplanens inriktningar. Det är också lämpligt att detta görs i form av reglerande styrande dokument och att inriktningen i föreslagen policy är framtagen med hänsyn till målen i miljö- och klimatprogrammet. Parkering är ett viktigt styrmedel för att uppnå ett mer hållbart resande och önskvärda kvaliteter i det offentliga rummet som exempelvis grönska och andra vistelsezoner. Bedömningen är därför att arbetet med revideringen av parkeringspolicyn bör fortsätta enligt plan.

Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030

Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030, vidare kallad grönplanen, godkändes av dåvarande park- och naturnämnden i maj 2022. Grönplanen skickades även vidare till kommunstyrelsen för omhändertagande inom Göteborgs Stads nya organisation för stadsutveckling. I enlighet med kommunfullmäktiges beslut (2022-05-19 § 14) utgör grönplanen ett planeringsunderlag och är därmed inte att betrakta som ett styrande dokument. I samband med genomförandet av ny organisation för stadsutveckling överfördes ansvaret för grönplanen till stadsbyggnadsnämnden.

Grönplanen är en uppdatering av grönstrategin. Uppdateringen innebär bland annat att dokumentet har uppdaterats med den nya översiktsplanens strategier och inriktningar inom grönplanering samt utifrån miljö- och klimatprogrammet samt Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026. Jämfört med den tidigare grönstrategin har grönplanen kompletterats med ett ekonomiskt mål och innehåller utöver detta en uppdaterad version av de mål, strategier samt riktvärden för parker och naturområden som ingick i grönstrategin.

Förvaltningen bedömer att styrningen i grönplanens strategier och mål i stor utsträckning också finns i översiktsplanen och/eller i miljö- och klimatprogrammet och att det inte finns några direkta målkonflikter mellan den styrning som finns formulerad i grönplanen och andra stadenövergripande styrdokument. Riktvärden för parker och naturområden som redovisas i grönplanen finns också inarbetade i översiktsplanen.

Förvaltningens bedömning är att grönplanens strategier endast i begränsad utsträckning innebär en konkretisering av översiktsplanens strategier och inriktningar kopplat till grönplanering. I grönplanen finns däremot fördjupade beskrivningar och förklaringar till de ställningstaganden som lett fram till mål och strategier samt ett kapitel som beskriver Göteborgs landskap och gröna historia. Dessa beskrivningar kan vara värdefulla för tillämpningen av strategier och målsättningar, även så som de för närvarande är formulerade i översiktsplanen. Det finns möjlighet att omhänderta kvarvarande relevant styrning på programnivå från grönplanen i ändringsuppdraget av översiktsplanen inom ramen för planeringsstrategin, se beskrivning under rubriken Behov av fortsatt arbete.

Inom uppdraget har det identifierats ett behov av konkretiserande styrning inom ämnesområdet grönplanering. Förvaltningens bedömning är att initiera en förstudie om behov av reglerande styrning för det offentliga rummet, se beskrivning under rubriken Behov av fortsatt arbete. I en fortsatt diskussion om vilken typ av styrning detta skulle kunna vara, kan Boverkets vägledning för grönplanering utgöra ett stöd.

Sammantaget är förvaltningens bedömning att grönplanen i sig inte utgör ett styrande dokument. Detta är i linje med tidigare beslut i kommunfullmäktige vilket förvaltningen inte sett någon anledning att ifrågasätta.

Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018–2025

Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018–2025, vidare kallad friluftsprogrammet, antogs av kommunfullmäktige 2018. Stadsledningskontoret har tidigare bedömt att friluftsprogrammet kan upphöra att gälla senast vid utgången av 2025 och att dess mål och strategier vid behov kan inkluderas i andra befintliga styrdokument. Stadsbyggnadsförvaltningen delar stadsledningskontorets tidigare bedömning.

Stadsbyggnadsförvaltningen har tagit del av uppföljningen av friluftsprogrammet och delar stadsledningskontorets tidigare bedömning. De delar i friluftsprogrammet som rör mark- och vattenanvändning bedöms i stor utsträckning redan vara integrerat i översiktsplanens strategier kring att säkerställa goda möjligheter till rekreation och friluftsliv. Friluftslivsfrågorna är utöver detta framför allt viktiga i ett jämlikhets- och folkhälsoperspektiv. Förvaltningen föreslår därför att stadsledningskontoret inkluderar friluftsförvaltningens frågor i det pågående arbetet med Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024-2030. Detta bör ske i dialog med stadsbyggnadsförvaltningen.

Behov av fortsatt arbete

Enligt stadsbyggnadsnämnden reglemente ska förvaltningen ta fram förslag på och tydliggöra vilken styrning som ska finnas för grön- och trafikplanering. I den skedesindelade organisationen för stadsutveckling bedömer förvaltningen att det behöver omfatta styrande dokument, samordningsforum och organisation inom och mellan NOS-förvaltningarna.

I uppdraget har några huvudsakliga behov av fortsatt arbete identifierats; ändring av översiktsplanen inom ramen för planeringsstrategin, behov av konkretiserad styrning och vägledning samt utveckling av arbetssätt och processer.

Ändring av översiktsplanen inom ramen för planeringsstrategin

I enlighet med den i stadsbyggnadsnämnden godkända planeringsstrategin bedömer förvaltningen att kvarvarande relevant programstyrning genom mål och strategier i trafikstrategin och cykelprogrammet arbetas in i översiktsplanen inom den tematiska inriktningen för mobilitet och infrastruktur. I samband med ändring av översiktsplanen bör också värdering av mål och strategier från förvaltningens pågående arbete med en godstransportplan och Trafiknämndens plan för trafiksäkerhet 2023–2024 ingå.

För de delar där det saknas överlapp mellan grönplanen och översiktsplanen och de bedöms som relevanta finns möjlighet att inarbeta dem i översiktsplanen i samband med kommande process för ändring av översiktsplanen.

Konkretiserad styrning och vägledning

Förstudie offentliga rummet

I arbetet med uppdraget har det framkommit behov av mer konkretiserad styrning av frågor som rör stadens offentliga rum och platser. Under arbetets gång har det framkommit att kommunfullmäktiges beslut, att grönplanen inte längre är ett styrande dokument, inte är känt inom verksamheterna. I samband med bedömningarna i detta uppdrag kring grönplanen och att trafikstrategin upphävs finns det risk att det därmed uppstår ett upplevt glapp av styrning inom vissa frågor. Av den anledningen bedömer stadsbyggnadsförvaltningen att det finns behov att initiera förstudie om behov av konkretiserad styrning för det offentliga rummet. Förstudien ska inriktas på

- Behov av reglerande styrande dokument
- Avvägning av olika intressen i det offentliga rummet, som exempelvis mobilitet, grönstrukturfrågor och skyfalls- och dagvattenhantering
- Hur ny styrning relateras till annan befintlig styrning

Det reglerande styrande dokument ska tas fram i enighet med riktlinjen för styrande dokument och Checklista reglerande styrande dokument. Förslagsvis kan policy eller riktlinje vara aktuellt i syfte att ersätta kvarvarande konkretiserande styrning i trafikstrategin, cykelprogrammet, grönplanen och annan befintlig reglerande styrning samt identifierad avsaknad av styrning inom vissa områden. Förstudien föreslås att ledas av stadsbyggnadsförvaltningen i nära samarbete med andra förvaltningar, främst stadsmiljöförvaltningen och exploateringsförvaltningen. För att skapa förutsättningar för framdrift i arbetet föreslås stadsbyggnadsförvaltningen få uppdrag att påbörja detta arbete genom en förstudie.

Handlingsplan för cykel

Stadsbyggnadsförvaltningen och stadsmiljöförvaltningen tar fram en handlingsplan för cykel med fokus på åtgärder och aktiviteter, för att verkställa den politiska viljan i cykelprogrammet och därmed i förlängningen miljö- och klimatprogrammet samt översiktsplanen.

Informations- och kunskapsinsatser av översiktsplanen och miljö- och klimatprogrammet

Förvaltningens bedömning är att styrningen i grönplanen och trafikstrategin ligger väl i linje med översiktsplanens och miljö- och klimatprogrammets styrning inom trafik- och grönplanering. Under arbetet med uppdraget har det framkommit behov av kommunikationsinsatser om översiktsplanen som ett prioriterat program för sammanhållen stadsutveckling samt hur miljö- och klimatprogrammet styr takten i exempelvis omställningsarbetet mot ökat hållbart resande och en grönare stad. Informations- och kunskapsinsatser avseende att dess styrning inom grön- och trafikplanering syftar till att öka användningen av dessa program i den dagliga verksamheten. Exempelvis kan styrning från olika dokument inom gällande grön- och trafikplanering paketeras i lathundar.

Arbetssätt och processer

Stadsledningskontoret genomför varje år aktualitetsprövning av stadenövergripande styrande dokument. Syftet med prövningen är att säkerställa att kommunens styrande dokument är aktuella. Genom prövningen identifieras de styrande dokument som är i behov av justeringar eller ska upphöra att gälla. Det görs även en bedömning om eventuella justeringar ska genomföras inom ramen för ärendet om aktualitetsprövning eller hanteras som egna ärenden. Stadsbyggnadsnämnden har enligt reglemente ansvar för att ta fram förslag till en samordnad styrning med förslag till styrande dokument för den strategiska stadsplaneringen, för beslut i kommunfullmäktige. Som ett led i nämndens uppdrag har förvaltningen identifierat behov av att forma en systematik kring vilka styrande dokument som ska tas fram. Förslag till hantering av de sex utpekade styrande dokumenten i föreliggande uppdrag tillsammans med övergripande struktur för vilken typ av styrande dokument som ska tas fram inom strategisk stadsplanering (beskriven i avsnittet om stadsbyggnadsförvaltningens beredning av uppdraget) ligger till grund för förvaltningens fortsatta arbete. Förvaltningen ser även behov av ett fortsatt samarbete med stadsledningskontoret hur förvaltning av styrande dokument kan ajourhållas.

Parallellt med att ta fram systematik för styrande dokument inom strategisk stadsplanering ser förvaltningen behov av fortsatt utveckling av förvaltningsövergripande processer som också bidrar till styrningen inom den sammanhållna stadsutvecklingen,

däribland framtagande av nya styrande dokument. För att förverkliga styrning i styrande dokument behöver förvaltningen arbeta aktivt med implementeringen av befintlig programstyrning som ligger inom nämndens ansvar.

Henrik Kant

Jenny Adler

Stadsbyggnadsdirektör

Avdelningschef Strategi och taktik